

بودجه خانوار شهری و روستایی

خان و مان ایرانیان

گوشت و مسکن، گران‌ترین کالاهای شهری و روستایی محسوب می‌شوند.

متوسط کل هزینه خالص سالانه خانوارهای شهری و روستایی کشور در سال ۸۸، به ترتیب ۵/۳ و ۹/۸ درصد

و متوسط درآمد اظهار شده این دو گروه به ترتیب ۶/۱ و ۸/۳ درصد رشد داشته است. در این میان، رشد بیشتر هزینه خانوارهای روستایی نسبت به درآمد آنها و رشد دو برابری هزینه این خانوارها نسبت به شهرنشینان جالب توجه است و می‌تواند نشان دهنده از دست رفتن بخشی از درآمد روستاییان (در اثر بیکار شدن یا ترک حرفه) و نرخ تورم بالاتر

در روستاها باشد. بر اساس داده‌های گزارش جدید مرکز آمار، متوسط هزینه و درآمد ماهانه هر خانوار روستایی در سال ۸۸ به ترتیب ۴۹۴ و ۴۳۷ هزار تومان (۵۷ هزار تومان کسری ماهانه) و متوسط هزینه و درآمد هر خانوار شهری در این سال به ترتیب ۸۲۷ و ۷۸۰ هزار تومان (۴۷ هزار تومان کسری ماهانه) بوده‌اند.

همچنین در بین استان‌های کشور، روستائینشینان استان خوزستان و مازندران، به ترتیب بیشترین هزینه و درآمد سالانه را داشته‌اند و شهرنشینان ساکن تهران، پرهزینه‌ترین و پردرآمدترین خانوارها در بین تمام استان‌های ایران بوده‌اند. در طرف مقابل، خانوارهای روستایی ساکن در خراسان جنوبی و سیستان و بلوچستان به ترتیب کمترین هزینه و درآمد سالانه

را به خود اختصاص داده‌اند که این شاخص در مورد خانوارهای شهری برعکس بوده و کمترین هزینه سالانه به سیستان و بلوچستان و کمترین درآمد سالانه به خراسان جنوبی مربوط است. این موضوع با توجه به این که این دو استان، جزو محروم‌ترین مناطق کشور هستند، چندان تعجبی ندارد.

یکه تازی گوشت و مسکن

به گزارش واحد اطلاعات و اخبار ماهنامه، متوسط

هزینه خوراکی و دخانی و هزینه غیرخوراکی خانوارهای روستایی در سال گذشته به ترتیب ۲۱ میلیون و ۹۳۴ هزار و ۳۳۰ و ۹۳۴ هزار ریال بوده که ۳۷ و ۶۳ درصد از کل هزینه‌های سالانه آنها را شامل می‌شود. هزینه‌های مزبور برای یک خانوار شهری به ترتیب ۲۲ میلیون و ۵۰۹ هزار و ۷۶ میلیون و ۶۸۲ هزار ریال محاسبه شده که ۲۲/۷ و ۷۷/۳ درصد از کل هزینه سالانه آنها

را دربرمی‌گیرد. ملاحظه می‌شود که سهم خوراک در سبد هزینه‌ای روستاییان، بیشتر از شهرنشینان بوده که این موضوع با توجه به ماهیت زندگی روستایی قابل توجیه است. بر اساس استانداردهای جهانی بالا بودن نسبت خوراک در سبد خانوار نمایان‌گر رفاه کمتر با فقر بیشتر می‌باشد.

از سوی دیگر، هم در خانوارهای شهری و هم روستایی، گوشت گران‌ترین خوراک مردم بوده و بعد از آن به ترتیب آرد، غلات و نان، میوه‌جات و سبزیجات و شیر و فرآورده‌های آن، بیشترین سهم را از هزینه‌های خوراکی به خود اختصاص داده‌اند. همچنین در بین هزینه‌های غیرخوراکی، مسکن مطابق انتظار در صدر قرار دارد و بعد از آن، حمل و نقل، کالاها و خدمات متفرقه و بهداشت و درمان در رده‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در

شهر و روستا، درآمد و مخارج (۱۳۸۸)

رتبه	خانوار شهری		خانوار روستایی	
	پُردرآمدترین	پُرهزینه‌ترین	پُردرآمدترین	پُرهزینه‌ترین
۱	تهران	تهران	مازندران	مازندران
۲	فارس	خوزستان	تهران	تهران
۳	خوزستان	مازندران	بوشهر	بوشهر
۴	لرستان	قزوین	قزوین	قزوین
۵	اصفهان	همدان	اصفهان	اصفهان
۶	اردبیل	هرمزگان	مازندران	آذربایجان غربی
۷	ایلام	لرستان	ایلام	خوزستان
۸	بوشهر	ایلام	بوشهر	ایلام
۹	هرمزگان	فارس	آذربایجان شرقی	یزد
۱۰	گیلان	اصفهان	تهران	همدان

استخراج: واحد تحقیقات «اقتصاد ایران» از مرکز آمار ایران

نشان می‌دهد سهم مشاغل مزد و حقوق‌بگیری، مشاغل آزاد کشاورزی و غیرکشاورزی و مشاغل متفرقه از درآمد روستاییان به ترتیب ۳۳/۸۱، ۳۳/۹۱ و ۳۲/۲۱ درصد بوده است. همچنین سهم این مشاغل از درآمد خانوارهای شهری به ترتیب ۲۵/۲۰، ۱۷/۴۰ و ۴۶/۴۰ درصد محاسبه شده است.

مقایسه آمارهای مذکور با ارقام سال ۸۷ نشان می‌دهد میزان درآمد روستاییان از محل مشاغل حقوق‌بگیری و متفرقه به ترتیب ۹/۹ و ۲۰/۳ درصد رشد داشته و در مقابل، سهم مشاغل آزاد کشاورزی و غیرکشاورزی ۲/۴ درصد کاهش یافته است که این موضوع از تغییر نسبی ساختار بازار کار روستاها به سمت مشاغل غیرمولد و احتمالاً واسطه‌ای و غیررسمی حکایت می‌کند. از سوی دیگر، مقایسه سهم کشاورزی از درآمد خانوارهای روستایی (کمتر از ۳۰ درصد) و سهم ۵۶ درصدی این بخش از اشتغال روستاها نشان دهنده درآمدزایی کم این مشاغل و پایین بودن نرخ دستمزدها در این بخش نسبت به سایر حوزه‌ها است که همین موضوع می‌تواند انگیزه فعالیت کشاورزان را کاهش داده و آنها را به سمت فعالیت‌های واسطه‌ای و خدماتی و مشاغل آزاد سوق دهد.

معیشت و کاشانه

بررسی‌های مرکز آمار در خصوص تسهیلات محل سکونت و لوازم زندگی خانوارهای منتخب نشان می‌دهند که ۱۰۰ درصد نمونه مذکور در نواحی شهری از آب لوله کشی و برق بهره برده و ۸۹ درصد از گاز استفاده می‌کند. همچنین میزان بهره‌مندی خانوارهای روستایی مورد بررسی از آب، برق و گاز به ترتیب ۹۳، ۹۹ و ۲۵ درصد می‌باشد.

بر اساس مطالعات مرکز آمار بر روی نمونه‌های منتخب شهری و روستایی، عمده‌ترین لوازم زندگی در هر دوی این مناطق به ترتیب شامل اجاق گاز، تلویزیون، ماشین لباسشویی، اتومبیل و رایانه بوده است. در این میان، میزان ۹۳/۵ درصدی استفاده از اجاق در نواحی روستایی با توجه به بهره‌مندی ۲۵ درصدی از گاز لوله کشی جالب توجه است و نشان می‌دهد کپسول‌های گاز که قدیمی‌ها خاطرات زیادی از آن دارند، هنوز در این مناطق رواج دارند. علاوه بر این، سهم اندک استفاده از رایانه در کشور - علی‌الخصوص در روستاها - می‌تواند تا حدود زیادی جایگاه نازل استفاده از رایانه و خدمات مرتبط با آن را نظیر اینترنت، فناوری اطلاعات و خدمات الکترونیک نشان دهد.

موضوع آخر، نحوه تصرف محل سکونت است. گزارش اخیر نشان می‌دهد که ۸۳/۵۲ درصد خانوارهای روستایی و ۶۳/۶۱ درصد خانوارهای شهری آمارگیری شده، مالک محل زندگی خود هستند. همچنین تعداد خانوارهای شهری و روستایی که به صورت اجاره‌ای و رهنی سکونت می‌کنند، به ترتیب ۲۴/۴۴ و ۵/۶۴ درصد گزارش شده است. ■

گزارش مرکز آمار